

REKENKAMERCOMMISSIE
WESTLAND

Jaarverslag 2016

Rekenkamercommissie Westland

Inhoudsopgave

- 1. Inleiding**
- 2. Samenstelling Rekenkamercommissie**
- 3. Instrument van de gemeenteraad**
- 4. Activiteiten 2016**
 - 4.1 onderzoek naar de asbestbrand te Wateringen
 - 4.2 onderzoek naar gebruik geheimhoudingsbepalingen in Westland
 - 4.3 onderzoek naar het minimabeleid in Westland
 - 4.4 follow-up onderzoek
 - 4.5 onderzoeksprogramma 2017
 - 4.6 vergaderingen
 - 4.7 andere overleggen
- 5. Financieel overzicht**
- 6. Nawoord en doorkijk naar 2017**

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2016 van de Rekenkamercommissie Westland (verder RKC), vastgesteld door de RKC op 31 maart 2017. Volgens de Gemeentewet (artikel 185, lid 3) is de Rekenkamer(commissie) verplicht vóór 1 april een jaarverslag uit te brengen.

Leeswijzer

Het jaarverslag begint met de samenstelling van de RKC Westland. Ook wordt een toelichting gegeven op het doel van de RKC en haar werkzaamheden. Ingegaan wordt op de verordening en reglementen waar zij zich op baseert en er wordt een samenvatting gegeven van de activiteiten die de RKC in 2016 heeft verricht. Het jaarverslag sluit af met een financieel overzicht.

2. Samenstelling RKC

De samenstelling van de RKC is in 2016 gewijzigd. In de raadsvergadering van 13 september 2016 is de heer Nils Nijdam benoemd tot extern lid van de RKC voor een periode van 4 jaar. Hij volgt mevrouw Linda van der Lans op in deze functie. In de raadsvergadering van 13 december 2016 is de heer Dick de Heer benoemd tot intern lid van de RKC voor de resterende raadsperiode. Hij volgt de heer Peter Duijsens op in deze functie.

De RKC bestond in 2016 uit:

Voorzitter	mevr. drs. F.C. Buruma
Externe leden	dhr. drs. M.A.I. Born EMIA (vicevoorzitter) mevr. drs. L.J.M. van der Lans-Gossen EMIA RO (tot 13 september 2016) dhr. mr. N. Nijdam (vanaf 13 september 2016)
Interne leden	mevr. dr. E.W. van der Wilk-van Baren dhr. mr. P.J.L.J. Duijsens (tot 15 november 2016) dhr. D. de Heer (vanaf 13 december 2016)
Ambtelijk secretaris	dhr. D. van Vliet

3. Instrument van de gemeenteraad

Per 1 januari 2006 is iedere gemeente verplicht om een rekenkamer of een rekenkamercommissie te hebben. Deze verplichting vloeit voort uit de Wet dualisering Gemeentebestuur die per 7 maart 2002 van kracht is geworden. De RKC vindt haar wettelijke basis in de gemeentewet (art. 81o en de art. 182 t/m 185) en is ingesteld om onderzoek te verrichten naar de doelmatigheid, rechtmatigheid en de doeltreffendheid van gemeentelijk beleid en beheer. Naast de Gemeentewet vindt de RKC haar grondslag in de Verordening op de Rekenkamercommissie gemeente Westland 2009 en volgende jaren, laatstelijk gewijzigd op 17 november 2015.

De RKC onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. De RKC formuleert op basis van de feiten die zij in haar onderzoeken heeft geconstateerd, conclusies en aanbevelingen. Zij valideert de feiten met de gemeentelijke organisatie middels een technisch wederhoor, geeft ruimte voor een bestuurlijke reactie van het college van B&W en maakt tot slot een nawoord van de RKC hierop. Het is aan de Raad om te besluiten al dan niet actie te ondernemen naar aanleiding van het onderzoek.

De RKC is een 'instrument' van de Raad dat erop gericht is de raadsleden te ondersteunen bij hun kaderstellende en controlerende taak.

Door de onafhankelijke positie van de RKC heeft zij een toegevoegde waarde naast de andere onderzoeksinstrumenten van de Raad, zoals het onderzoeksrecht van de Raad, het reguliere accountantsonderzoek, (ambtelijke) evaluatieonderzoeken en periodieke doorlichtingen.

Naast versterking van de controle door de gemeenteraad zal rekenkamerwerk, mits periodiek en deskundig toegepast, leiden tot grotere transparantie van de gemeentelijke organisatie waar ook burgers baat bij hebben. Een belangrijke doelstelling van de onderzoeken is dat met de uitkomsten lering wordt getrokken voor de toekomst, Het is voor de RKC een permanent aandachtspunt om samen met de Raad te bewaken dat de onderzoeken in het teken staan van leren en dat de condities daarvoor aanwezig zijn. In dat kader ziet de RKC zich dus **niet** als een afrekencommissie.

4. Activiteiten 2016

4.1 *Onderzoek naar de asbestbrand te Wateringen*

In de nacht van 12 op 13 januari 2015 heeft een brand gewoed in een loods gelegen aan de Poeldijkseweg te Wateringen. De loods wordt gebruikt als bedrijfsverzamelgebouw en wordt door de brand geheel verwoest. Bij deze brand is een aanzienlijke hoeveelheid asbest vrijgekomen en in de woonwijk, gelegen naast de loods, terecht gekomen. Na de brand start een omvangrijke schoonmaakoperatie. In de weken en maanden die hierop volgen krijgt de aanpak, inhoud en uitvoering vorm. In deze periode is er ook kritiek (o.a. van bewoners), is er politiek debat en is er – op momenten- intensieve mediaberichtgeving.

De raad heeft in zijn vergadering van 17 november 2015 besloten de RKC te verzoeken een onderzoek in te stellen dat inzicht geeft in het feitelijk verloop, de rol van betrokkenen en de besluitvormingsprocessen rondom de asbestbrand te Wateringen. Bij brief van 27 november 2015 heeft de RKC aangegeven dit onderzoek graag op zich te nemen. De RKC is in maart 2016 een (lessen)onderzoek gestart.

De begeleiding van het onderzoek naar de asbestbrand vindt plaats door een werkgroep uit de RKC, bestaande uit de externe leden Martien Born en Fiona Buruma en ambtelijk secretaris Dick van Vliet. Martien Bron is lid-rapporteur van het onderzoek. Het onderzoek wordt uitgevoerd door COT, Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement uit Rotterdam. Omdat ook de rol van de raad onderdeel is van het onderzoek, worden de interne leden van de RKC niet bij het onderzoek betrokken.

Bij brief van 2 februari 2016 heeft de RKC de raad en het college geïnformeerd over de opzet van het onderzoek en op 3 maart 2016 heeft de kick-off van het onderzoek plaats gevonden met de ambtelijk organisatie en de burgemeester. Tijdens deze bijeenkomst introduceerde de RKC de onderzoekers van COT, de heer drs. M. (Marco) Zannoni, mevrouw mr. E.M.J. (Evelien) Verberne en mevrouw drs. A.M.D. (Annetta) van Es. Verder lichtte Marco Zannoni de opzet en de planning van het onderzoek toe.

Het onderzoek bestond oorspronkelijk uit twee fasen: een feitenonderzoek en een verdiepend onderzoek gericht op te selecteren thema's. Gedurende het onderzoek is besloten deze fasen te integreren en direct te komen tot een verdiepend onderzoek, mede vanwege de inschatting dat anders belangrijke onderwerpen te beperkt terug zouden komen en reeds bestaande vraagstukken niet afdoende beantwoord zouden kunnen worden. De onderzochte periode loopt vanaf de brand tot en met 15 juli 2016.

In het rapport staan 15 leerpunten die kunnen worden toegepast tijdens of - bij voorkeur - in de voorbereiding op toekomstige (grote) asbestcalamiteiten door gemeenten en hun partners. Aanvullend op de conclusies en de lessen doet de RKC een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn gericht op a) het benutten van het rapport voor het gesprek met bewoners, b) het delen van ervaringen en lessen met andere gemeenten en c) het benutten van de leerpunten in een nieuwe handreiking voor gemeenten met asbestbranden die wordt uitgewerkt door het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV). Het advies is om te komen tot een landelijke pool van deskundigen die samen met regionale en lokale deskundigen als de Omgevingsdienst en de GGD, de gemeente kan adviseren over de aanpak: een expertteam.

In de raadscommissie Bestuur van 1 september 2016 heeft Fiona Buruma het rapport officieel overhandigd aan de voorzitter van de commissie, de heer Ben van der Stee. Na de officiële overhandiging is de commissie geschorst en is tijdens de schorsing in een RKC-bijeenkomst het rapport door de heren Martien Born en Marco Zannoni nader toegelicht. In een extra vergadering van de raadscommissie Bestuur op 4 oktober 2016 heeft de technische bespreking van het rapport plaatsgevonden en in de raadsvergadering van 13 december 2016 heeft de inhoudelijke behandeling plaatsgevonden. Tijdens de raadsvergadering geeft de burgemeester aan dat het college *lessons learned* en de aanbevelingen uit het rapport overneemt.

4.2 Onderzoek naar het gebruik van geheimhoudingsbepalingen in Westland

De RKC heeft voor dit onderzoek gekozen omdat met enige regelmaat in de raad de discussie speelt over het al dan niet terecht opleggen van geheimhouding op stukken en over het vergaderen met gesloten deuren. De doelstelling van het onderzoek is dan ook om advies te geven over de volgende vraag: *“Hoe kan de beslissing tot het opleggen van geheimhouding en houden van vergaderingen met gesloten deuren eenduidig en inzichtelijk worden gemaakt voor alle betrokken partijen?”* Bij brief van 25 februari 2016 is de raad geïnformeerd over het onderzoek.

De begeleiding van het onderzoek geheimhoudingsbepalingen vindt plaats door een werkgroep uit de RKC, bestaande uit de externe leden Fiona Buruma en Linda van der Lans en ambtelijk secretaris Dick van Vliet. Fiona Buruma is aangewezen als lid-rapporteur van het onderzoek. Op 3 maart 2016 heeft de RKC onderzoeksbureau Necker van Naem uit Maarsbergen geselecteerd om het onderzoek uit te voeren.

Op 15 maart 2016 vond de startbijeenkomst van het onderzoek plaats. Alle stakeholders voor dit onderzoek uit de ambtelijke organisatie en de griffie waren bij dit gesprek aanwezig. Namens de RKC was de heer Van Vliet aanwezig. Tijdens de bijeenkomst introduceerde de RKC de projectleider de heer J. (Jan) Karens MSc van onderzoeksbureau Necker van Naem, die het onderzoek samen met mevrouw N.S. (Nienke) Huis 't Veld MSc uitvoert. Na de introductie lichtte Jan Karens de opzet en de planning van het onderzoek toe, waarna de afgevaardigden van de ambtelijke organisatie en de griffie gelegenheid kregen tot het stellen van vragen.

In de periode maart t/m juli 2016 heeft Necker van Naem het onderzoek uitgevoerd. In het kader van het onderzoek hebben twee bijeenkomsten met de raad plaats gevonden, namelijk op 26 mei 2016 een groepsinterview en op 9 juni 2016 een workshop. Voor de laatste bijeenkomst waren ook de bestuursadviseurs van het college en de griffier uitgenodigd.

Vanwege het karakter van dit onderzoek, waarbij het handelen van het college en de raad zelf onderwerp van onderzoek is, en van wege de doelstelling, namelijk het geven van feitelijk handvatten voor het college en de raad, week dit onderzoek af van regulier onderzoek. In dat verband achtte de RKC bestuurlijk wederhoor niet gepast. Uiteraard heeft er wel "ambtelijk" wederhoor plaats gevonden. Op 2 november 2016 kon het conceptrapport uit voor ambtelijk wederhoor. Op 15 november 2016 is de ambtelijke (technische) reactie ontvangen van de heer Benno Born (bestuursadviseur) namens de gemeentesecretaris. Deze reactie is verwerkt in het eindrapport dat op 17 november 2016 door de RKC van Necker van Naem is ontvangen. Het rapport is op 25 november 2016 onder embargo verzonden naar de leden van de raad en het college, zowel digitaal als in hard-copy. Op 6 december 2016 heeft Fiona Buruma het rapport officieel aangeboden aan de voorzitter van de raadscommissie Bestuur, mevrouw Kelly van Tol.

In de raadscommissie Bestuur van 12 januari 2017 heeft mevrouw Nienke in 't Veld van Necker van Naem in een korte presentatie het onderzoek nader toegelicht. Daarbij geeft zij aan dat het resultaat van het onderzoek bestaat uit:

1. het onderzoeksrapport en
2. een concept-protocol geheimhouding.

De conclusie van het onderzoek is dat *de duidelijkheid en inhoud van werk- en procesafspraken, alsmede de rollen en verantwoordelijkheden rondom geheimhouding in Westland ontoereikend zijn waardoor processen en keuzes rondom geheimhouding van stukken niet altijd navolgbaar zijn.*

Vervolgens heeft Nienke in 't Veld samen met Fiona Buruma de technische vragen van de verschillende fracties beantwoord. De burgemeester beantwoordde de politieke vragen. Afrondend concludeert de voorzitter van de raadscommissie Bestuur, Kelly van Tol, dat het concept-protocol geagendeerd zal worden in de raadscommissie Bestuur van 9 februari 2017. In deze commissie kunnen eventuele aanvullingen c.q. aanpassingen worden gedaan. In de raadscommissie Bestuur van 9 februari 2017 hebben verschillende fracties op- en aanmerkingen (40 stuks) gemaakt. Verder wordt in die vergadering afgesproken dat een werkgroep, bestaande uit de raadsleden de heer Piet Vreugdenhil, mevrouw Elly van der Wilk en mevrouw Tamara van Riet, de bestuurlijk juridisch adviseur de heer Berend Thedinga en de raadsadviseur bestuurlijke aangelegenheden mevrouw Pamela van Oosten, de overgelegde opmerkingen zal doorlopen en het protocol nader zal uitwerken. Het product van de werkgroep is behandeld in de raadscommissie Bestuur van 6 april 2017.

Als handvat voor de gebruikers heeft de RKC het wettelijk kader van de geheimhoudingsbepalingen gemeente Westland in de vorm van een stroomschema nader uitgewerkt in een factsheet. Deze factsheet is in geplastificeerde vorm op 13 februari 2017 aan alle gebruikers, waaronder alle (steun)raadsleden, uitgereikt.

4.3 Onderzoek naar het minimabeleid in Westland

Door het asbestonderzoek is het onderzoeksbudget van de RKC in 2016 overschreden. Om de kosten niet verder te laten oplopen heeft de RKC gemeend het 3^e onderzoek voor 2016, een onderzoek naar het minimabeleid, niet meer in 2016 te starten maar in 2017. Wel zijn in 2016 de voorbereidende werkzaamheden gestart, zoals het opstellen van het offertedocument en zijn 5 onderzoeksbureaus uitgenodigd voor het doen van offerte.

Op 19 januari 2017 heeft de RKC Radar Advies, bureau voor sociale vraagstukken, uit Amsterdam geselecteerd om het onderzoek uit te voeren. Het adviseurs team wordt geleid door de heer Bob de Levita. De begeleiding van het onderzoek minimeleid geschiedt door de werkgroep uit de RKC, bestaande uit de externe leden Fiona Buruma en Nils Nijdam en ambtelijk secretaris Dick van Vliet. Fiona Buruma is aangewezen als lid-rapporteur van het onderzoek. In het Jaarverslag 2017 komt de RKC nader op dit onderzoek terug.

4.4 *Follow-up onderzoek*

De RKC ziet het als één van haar taken de follow-up te bewaken van eerder door haar uitgebrachte onderzoeksrapporten. De RKC kan zo de raad voorzien van actuele informatie van de mate waarin en de wijze waarop verbeteringen zijn doorgevoerd en daarmee de kwaliteit van het bestuur bevorderen. Als bijkomend voordeel wordt gezien dat dit kan bijdragen aan de bewaking van de eigen effectiviteit van de RKC.

Voor 2016 stond een follow-up onderzoek op het programma naar het grondbeleid in Westland. Gezien het additionele asbestonderzoek, dat op verzoek van de raad is uitgevoerd, en omdat het onderzoek naar het gebruik van geheimhoudingsbepalingen meer tijd in beslag heeft genomen dan gepland is dit follow-onderzoek in 2016 achterwege gebleven. De RKC is voornemens dit follow-up onderzoek in 2017 uit te voeren.

4.5 *Onderzoeksprogramma 2017*

In de vergadering van 17 november 2016 heeft de RKC de volgende onderwerpen geselecteerd voor onderzoek in 2017:

1. Minimabeleid
2. Westland Markering en
3. Leesbaarheid van informatie in begroting en jaarstukken.

Voor het doen van deze onderzoeken heeft de RKC een budget van € 53.200,--.

Voor 2016 stond een follow-up onderzoek op het programma naar het grondbeleid in Westland. In februari 2013 heeft de RKC haar rapport hierover uitgebracht. Gezien het asbestonderzoek, dat op verzoek van de raad is uitgevoerd, en omdat het onderzoek naar het gebruik van geheimhoudingsbepalingen meer tijd in beslag heeft genomen dan gepland is dit follow-onderzoek in 2016 achterwege gebleven. In het onderzoeksprogramma 2017 is aangegeven dat de RKC nu voornemens is dit follow-onderzoek in 2017 uit te voeren.

Het concept-onderzoeksprogramma 2017 is op 22 december 2016 aan de raad voorgelegd met het verzoek voor 23 januari 2017 adviezen en bedenkingen over het onderzoeksprogramma ter kennis van de RKC te brengen. Daarop is op 17 januari 2017 een reactie van WV binnen gekomen. Naar aanleiding van de opmerkingen van WV is alsnog besloten het onderzoek naar de verbonden partijen op de groslijst te houden voor de afweging van de onderzoeksonderwerpen voor 2018. In de RKC-vergadering van 26 januari 2017 wordt het onderzoeksprogramma 2017 vastgesteld.

4.6 *Vergaderingen*

In 2016 is de RKC zesmaal in vergadering bijeen geweest. In de regel komt de RKC eens per zes weken bij elkaar. Daarnaast zijn er gedurende het jaar diverse bijeenkomsten en afspraken geweest tussen de leden van de RKC inzake de lopende onderzoeken.

4.7 **Andere overleggen**

Periodiek hebben de voorzitter en de secretaris informatief overleg gehad met de voorzitters/secretarissen van de rekenkamer(commissies) in de regio Haaglanden. Tijdens deze regionale bijeenkomsten kwamen relevante onderwerpen ter sprake en werden informeel ervaringen gedeeld. Met onderzoeksbureaus hebben periodieke overleggen over de voortgang van de lopende onderzoeken plaatsgevonden.

5. **Financieel overzicht**

Tot slot van dit verslag het financiële overzicht over 2016 (bedragen ex BTW).

Omschrijving	Begroting 2016	Werkelijk 2016	Saldo 2016
Uitbesteding van onderzoeken	€ 53.200,--	€ 62.919,--	€ 9.719,-- -/-
Planning en begeleiding van onderzoek, uitvoering follow-up onderzoek en signaleringsfunctie	€ 16.800,--	€ 16.800,--	€ 0,00
Contributie NVRR		€ 845,--	€ 845,-- -/-
Advertentiekosten		€ 1.915,--	€ 1.915,-- -/-
Overige kosten		€ 57,--	€ 57,-- -/-
Totaal (tekort)	€ 70.000,--	€ 82.536,--	€ 12.536,-- -/-

Van het onderzoeksbudget zijn in 2016 betaald het onderzoek naar de asbestbrand in Wateringen en het onderzoek naar het gebruik geheimhoudingsbepalingen in Westland. Als gevolg van het onderzoek naar de asbestbrand is het onderzoeksbudget met € 9.700,-- (afgerond) overschreden. De raad heeft de RKC voor het asbestonderzoek extra budget toegezegd. De genoemde kosten van de overschrijding worden hiermee gedekt. Ingevolge de verordening ontvangen de voorzitter en externe leden een bruto maandvergoeding van respectievelijk € 500 en € 450. Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd met de CAO gemeentepersoneel. De interne leden ontvingen op basis van artikel 2, lid 2 onder b, van de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Westland een toelage van 5% van de vergoeding voor raadsleden. Deze kosten gaan ten laste van het raadsbudget.

De advertentiekosten zijn een gevolg van de werving van twee externe leden voor de RKC. In een vijftal bladen zijn hiervoor advertenties geplaatst. Dit heeft een totaal van 30 sollicitanten opgeleverd, waaruit twee geschikte kandidaten konden worden geselecteerd. De post overige kosten betreft de kosten van boeketten bloemen, die op 13 september 2016 zijn uitgereikt aan het vertrekkende externe lid Linda van der Lans en het nieuwe externe lid Nils Nijdam.

6. **Nawoord en doorkijk naar 2017**

De RKC Westland heeft met dit jaarverslag u een volledig beeld willen geven van haar activiteiten in 2016. Het geheel overziend kan de RKC concluderen dat in 2016 het onderzoek naar de asbestbrand in Wateringen en het onderzoek naar het gebruik van de geheimhoudingsbepalingen in de gemeente Westland konden worden afgerond en dat het onderzoek naar het minimabeleid in Westland kon worden opgestart.

De RKC hoopt dat de raad met de onderzoeken zijn voordeel kan doen bij de kaderstellende en controlerende taak. De RKC is de raad, het college en de ambtelijke organisatie zeer erkentelijk over de wijze waarop zij hun medewerking hebben verleend bij de totstandkoming van dit programma.

De RKC zal zich ten volle inzetten om van 2017 wederom een succesvol jaar te maken.

Namens de Rekenkamercommissie Westland,

Fiona Buruma,
voorzitter Rekenkamercommissie Westland.

Dit is een uitgave van de Rekenkamercommissie Westland.

Voor meer informatie over de inhoud van dit verslag of de Rekenkamercommissie Westland in het algemeen, kunt u contact op nemen met de secretaris van Rekenkamercommissie Westland, de heer D. van Vliet.

Griffie gemeente Westland,
Postbus 150, 2670 AD Naaldwijk.

T: 0174 – 673 038

F: 0174 – 673 031

E: dvvliet@gemeentewestland.nl

I : www.gemeentewestland.nl